

Številka: U-I-249/14-8

Datum: 1. 12. 2016

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Skupine poslank in poslancev Državnega zbora, na seji 1. decembra 2016

sklenilo:

Zahteva za oceno ustavnosti 5. člena v zvezi s 6., 8., 12., 22., 23., 24. in 42. členom Zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo (Uradni list RS, št. 70/2000) se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

1. Skupina enainšestdesetih poslank in poslancev je 17. 12. 2014 vložila zahtevo za oceno ustavnosti navedenega predpisa. Izpodbijana zakonska ureditev naj bi bila v neskladju s 14., 34. in 55. členom Ustave, ker pravico do biomedicinske pomoči pri oploditvi določa le za pare, živeče v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti. To naj bi bilo zelo pomembno pravno vprašanje, ki naj ga brez intervencije in vsebinske napotitve Ustavnega sodišča ne bi bilo mogoče rešiti.

2. Štirim podpisnikom zahteve za oceno ustavnosti je po vložitvi zahteve zaradi odstopa prenehal poslanski mandat,¹ dva podpisnika zaradi imenovanja na funkcijo ministrice oziroma državnega sekretarja ne moreta opravljati poslanske funkcije,² dva

---

¹ To so mag. Klavdija Markež, dr. Srečko Blažič, mag. Lilijana Kozlovič in mag. Margareta Guček Zakošek (sklepi Državnega zbora št. 020-02/15-15/3 z dne 9. 4. 2015, Uradni list RS, št. 25/15, št. 020-02/15-7/3 z dne 2. 3. 2015, Uradni list RS, št. 16/15, št. 020-02/16-22/3 z dne 23. 9. 2016, Uradni list RS, št. 62/16, in št. 020-02/16-7/3 z dne 29. 2. 2016, Uradni list RS, št. 18/16).

² To sta Andreja Katič (glej sklep Državnega zbora št. 020-02/15-19/5 z dne 18. 5. 2015, Uradni list RS, št. 35/15) in Tilen Božič (sklep Državnega zbora št. 020-12/16-25/5 z dne 23. 9. 2016, Uradni list RS, št. 62/16).

podpisnika pa sta prenehala opravljati funkcijo poslancev, ki sta jo izvrševala namesto drugih poslancev v času, ko sta slednja opravljala funkcijo ministrice in ministra.³ Ob odločanju Ustavnega sodišča je torej predlagatelj zahteve za oceno ustavnosti zakonske ureditve skupina triinpetdesetih poslank in poslancev Državnega zbora.

3. Predlagatelje, upravičene za vložitev zahteve za oceno ustavnosti, med drugim določa prvi odstavek 23.a člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS). Mednje je v drugi alineji, takoj za Državnim zborom, umeščena tudi tretjina poslancev. V drugem odstavku 23.a člena ZUstS je zakonodajalec predpisal omejitev pri vlaganju zahtev. Skladno z njo predlagatelji niso upravičeni vložiti zahteve za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisov, ki jih sprejmejo sami. Iz te določbe tako med drugim izhaja, da Državni zbor kot zakonodajni organ ni upravičen vložiti zahteve za oceno ustavnosti zakona. V obravnavanem primeru take zahteve ni vložil Državni zbor, torej organ, pristojen za sprejemanje zakonov. Predlagatelj zahteve je neformalna skupina poslank in poslancev. Vendar številčnost te skupine presega absolutno večino zakonodajnega telesa. Zato je Ustavno sodišče presojalo, ali se omejitev iz drugega odstavka 23.a člena ZUstS razteza tudi na predlagatelja.

4. Omejitev iz drugega odstavka 23.a člena ZUstS temelji na premisleku, da lahko normodajalec že sam z udejanjenjem svoje temeljne pristojnosti zagotovi spoštovanje Ustave, tako da obstoječi predpis, če ocenjuje, da ni skladen z Ustavo ali z zakonom, kadarkoli ustrezno spremeni oziroma dopolni.⁴ Zakonodajni organ torej nima pravice izbrati, ali naj sam spremeni oziroma dopolni zakon, ki ga šteje za neskladnega z Ustavo, ali naj namesto tega pred Ustavnim sodiščem vloži zahtevo za oceno njegove ustavnosti. S tem je Ustavno sodišče razbremenjeno odločanja o vprašanih, ki jih more predlagatelj zahteve za oceno ustavnosti avtonomno sam rešiti v drugem – normodajnem pravnem postopku, in zato ni potrebe za intervencijo Ustavnega sodišča. Neupravičenost predlagatelja za izpodbijanje predpisov, ki jih sprejema sam, je tudi v sozvočju z ustrojem postopka naknadne kontrole ustavnosti zakonov. Ta je namreč zasnovan kot kontradiktorni postopek. Torej kot spor, v katerem naj se predlagateljevi argumenti o neskladju predpisa z Ustavo soočijo z argumenti organa, ki tak predpis sprejme (glej prvi odstavek 28. člena ZUstS). Če bi normodajalec izpodbijal predpis in obenem odgovarjal na svoje argumente za njegovo izpodbijanje, bi kontradiktornost zamenjal nesmiseln dialog predlagatelja s samim seboj.

---

³ To sta dr. France Križanič (sklep Državnega zbora št. 020-12/15-9/9 z dne 9. 4. 2015, Uradni list RS, št. 25/15) in mag. Jana Jenko (sklep Državnega zbora št. 020-12/16-11/5 z dne 25. 4. 2016, Uradni list RS, št. 31/16).

⁴ Podobno F. Testen v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2002, str. 1138–1139, ki s tem v zvezi govori o pravovarstveni potrebi kot temeljni procesni predpostavki zahteve za oceno ustavnosti.

5. Opisano po oceni Ustavnega sodišča velja tudi za primer, ko zahteve za oceno ustavnosti zakona, ki se sprejema z navadno večino, sicer ne vložijo Državni zbor kot državni organ, temveč jo vložijo skupina poslancev, ki tvori absolutno večino zakonodajnega telesa. Pravica tretjine poslancev zahtevati oceno ustavnosti zakona, določena v drugi alineji prvega odstavka 23.a člena ZUstS, je izvorno zasnovana kot orodje manjšine poslancev, ki po naravi stvari svojih z vidika ustavnosti pomembnih prizadevanj praviloma ne more prebiti v zakone. Položaj je v bistvenem drugačen, kadar namesto manjšine oceno ustavnosti zahteva skupina poslancev, katere število presega absolutno parlamentarno večino (in gre za vprašanje ustavnosti zakona, za katerega sprejetje ni določena zahtevnejša večina od absolutne navadne večine). Ključno je namreč, da lahko taka skupina poslancev v okviru izvrševanja svoje poslanske funkcije doseže tisto, kar je smisel omejitve iz drugega odstavka 23.a člena ZUstS: v zakonodajnem postopku lahko sama ustrezno spremeni ali dopolni zakon, za katerega ocenjuje, da ni v skladu z Ustavo.⁵ Formalna okoliščina, da poslanska večina zahtevo za oceno ustavnosti vložijo kot neformalna skupnost poslancev, torej ne da bi bila njena volja za vložitev zahteve izoblikovana v sklepu Državnega zbora, v obravnavanem kontekstu ne more imeti odločilnega pomena. Glede na to se omejitev iz drugega odstavka 23.a člena ZUstS razteza tudi na – v praksi bržkone izjemne – primere, ko oceno ustavnosti zakona, ki se sprejema z navadno večino, predlaga absolutna večina zakonodajnega telesa. Obravnavani primer je prav tak. Zato je Ustavno sodišče zahtevo zavrglo.

6. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi prvega odstavka 25. člena ZUstS in prve alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11) v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, Jasna Pogačar, Marko Šorli in Jan Zobec. Sklep je sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasovala sodnica Jadek Pensa, ki je dala odklonilno ločeno mnenje. Sodnica Sovdat je dala pritrdilno ločeno mnenje.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

---

⁵ Skladno s prvim stavkom 88. člena Ustave lahko zakon (poleg vlade) predlaga vsak poslanec.